

Юрій
Винничук

Мальва
Ланда

Р о м а н

Харків
«Фоліо»
2014

Частина перша

Вимарювання Мальви

1

Десь глибоко в небі перелітали з гілки на гілку золоті зорі, струшуючи з крилець золоту мерехтливу пергу, і опадала вона на місто, що причаїлося в кам'яній дрімоті, в холодних сльозах осені, осідала на сонних шибах вечора, вмираючи на освітлених, закрітаючи на погашених...

Бумблякевич розгорнув навгад висохлу й пожовклу книжечку і прочитав:

В таку годину самотність глибша
Й тісніший простір.
Мов струмінь крові, тінь синю липи
Жбурнули в роси.
Скипіли цвітом гірка акація,
Квасна мореля,
І плине небо між білих пальців
В воді джерельній.
Таке пахуче вечірнє тливо —
Весни облога...
Скотилось сонце в сльозі тремтливій
З обличчя мого...

І знову війнуло на нього якимось особливим чаром ностальгії за барвистим світом сецесії, що перевитий хмелем і

стеблами розквітлої красолі, де квіти і пагони лотосу зливаються з тоненькими обрисами жіночих тіл. На потемнілій обкладинці ті чудернацькі рослини оточували її ім'я, ім'я забутої Богом і людьми поетеси, чию книжечку він роздобув якось випадково і, на подив, дешево... Ім'я це ось уже тривалий час, відколи вірші її забриніли йому в голові, викликає у Бумблякевича незрозумілу печаль, мовби ім'я добре знаної людини, яку зустрів колись давно і втратив, а тепер ось вона випірнула з потаємних імливих глибин і чарує його, затискаючи серце в срібний перстень туги.

У нього не було іншої насолоди, як нишпорити по чужих стрихах, шафах і шухлядах, вишукуючи книги, і видурювати їх за безцінь, або навіть і красти, ховаючи за пояс під спеціально для цієї мети виплетений просторий светр. А коли не вдавалося ані видурити, ані вкрасти, мусив купувати, не шкодуючи при цьому нічого, бо не раз доводилося щось і спродувати з хати, аби-но лише здобути омріяну книгу.

Мешкав сам у двокімнатній квартирі, вщерть заставленій книжками, а що вони постійно прибували і місця для них залишалося все менше і менше, то знаходив їм пристановище навіть у заморознику. Ще поки жива була його мати, Бумблякевич змушений був терпіти безліч її речей, які стояли на дорозі книжкам, боронили перед ними свою територію і дуже неохоче вступалися хоч би на сантиметр. Та коли мама померла, він зі спокійною душею попереробляв усі її шафки на полиці, навіть старе ліжко, на якому був зачатий якраз у тім році, коли енкаведисти заарештували його батька і запроторили в немиті краї, де важкі сніги проковтнули його навіки, — навіть це поточене шашелем

ліжко із заіржавілими пружинами розібрав і примоцував до стіни.

Померши, мама вивільнила його не тільки від своїх речей, але й від постійних докорів і бурчань на тему женячки, а ще від межуючих із божевіллям снів і марень про таємничу панну, яка чекає на нього де-небудь у парку, ховаючись від дощу, і коли він з'явиться з парасолькою, то ніжний і дзвінкий її голосок виллється несподівано з-під розлогого бука і залоскоче вуха, затріпоче в його серці — «перепрошую, чи не міг би добродій провести мене під дощем, бо маю пильну справу». А справа та — ну, звичайно, — театральна прем'єра, і так складається, що є два квитки, другий був призначений для колежанки, яка десь зникла, і ось вони вже плывуть під вітрилом дощу... І Бумблякевич заходив до парку, і брів попід буками, і чекав її голосу... і не було нічого... саме лише мариво... Зате мамі своїй оповідав усе за порядком: і про знайомство в парку, і про театр, і про те, як домовився на наступну зустріч, і про всі подальші здібанки з докладними розмовами — «я хочу знати все-все-все», — казала мама, — які він перед тим програвав у своїй голові.

— Як її звати? — одного разу спитала мама.

І він тої миті відчув, що коли назве її якимось звичним ім'ям, то дуже засмутить свою бідну матінку, так засмутить, що, чого доброго, вона перестане вірити у ці його вигадки, й тоді ляпнув:

— Мальва... Так її звати...

— Ма-ЛЬ-Ва... — повторила мама і заплющила очі. Звучало, мов солодка халва, це ім'я, і тануло в устах, розпливаючись по піднебінню.

Швендяючи містом у пошуках чергових скарбів, Бумблякевич фантазував собі розмови з Мальвою, а коли й справді вибирався до театру чи до кіно, то потім так само довго обговорював із нею побачене і навіть сперечався, щоб потім своїй мамі детально усе переповісти.

— Яка ж вона в тебе розумна...

І дуже боялася, що він коли-небудь приведе її до хати.

— Тільки не приводь сюди... Бо коли побачить, як ми живем, то кине тебе...

2

...Бумблякевич наблизився до дзеркала й осудливо подивився на лисіючого грубенького курдуплика з настовбурченими, мов локатори, вухами. З такою зовнішністю просто не мав жодного морального права підкрадатися до якоїсь пристойної панянки, а понадто називати своє прізвище.

Спочатку оце шизофренічне БУМ, наче хтось гупає по чомусь порожньому, може, навіть по бубні — бум-цик-цик! бум-цик-цик! бум-цик-цик! Щоправда, якась відома особа вже мала оте БУМ у прізвищі... Бумідьен, чи що?.. Але далі — далі оте непристойне і сороміцьке БЛЯ! І хоч ясно, що прізвище походить не від того, що хтось постійно бумкав або займався бля-бля-бля, а зовсім від чогось іншого, наприклад, від бумбляння, котре є цілком пристойним заняттям, бо й справді, що в тому є осудливого, коли ви почнете бринькати вказівним пальцем по губах — себто бумбляти? Але ж то не кожен має терпець так глибоко проникати в етимологію чужого прізвища, а пояснювати його при кожному знайомстві було б і зовсім комічно. І нічого не залишалось бідолашному

Бумблякевичу, як шарітися і спливати сьомим по́том у присутності цнотливої панюсі, аж вуха-локатори ще сильніше настовбурчувалися і сторожко тріпотіли, мов листя осики...

Це було дико і непристойно, але Бумблякевич ще не мав жодної жінки, і від усвідомлення такого стану робилося йому гірко й образливо, так начеб хтось над ним поглумився. Правда, хлопчиком себе не вважав, бо ще з дванадцяти літ день у день займався солодійством, і то були особливі хвилі натхнення, яких він чекав, можна сказати, весь день. Вночі перед сном він поринав у мрії й марева — які тільки дивовижні жінки не підкорялися йому, які красуні мало не задихалися від тих неймовірних розкошів, котрими обдарував їх Бумблякевич! Часто це були дівчата й жінки, яких він знав, або й не знав, а лише здибав на вулиці, усі вони мусили мати круглу випуклу дупцю: худих і кістлявих не любив! Після того, як прочитав роман Робера Мерля «Острів», почав уявляти себе після кораблетрощі на безлюдному острові. Врятувалися тільки він і вісімнадцять невільниць... О, що це були за розкішні ночі на тому полінезійському острові! Невільниці аж сварилися за нього, а часом і билися. Якось не дорахувався однієї. І тільки через деякий час океан викинув на берег її тіло у зелених водоростях... А потім запропастилася ще одна... І її тіло викинув океан... Третю знайшли в хащах, четверту в урвищі, п'яту під брилою, шосту у вулканічній лаві, сьому в снігу, восьму в бурштині, дев'яту в пляшці, десяту в шлунку акули, одинадцятую в кокосовому горісі, дванадцятую в хмарах, тринадцятую в сльозах чотирнадцятої...

Взагалі, якби не мама, то хтозна, як склалося б його життя, бо інколи щось у нього таки наклюовувалося з жінками, але не мав куди їх привести, і на короткому флірті все й об-